

การบริหารจัดการน้ำท่วม ปี 2550

ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ วันศุกร์ที่ 10 สิงหาคม 2550

ก. สถานการณ์ในอดีต

1. สถิติความเสียหายจากอุทกภัย ปี 2532 – 2549

จากสถิติสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2532 – 2549 มีอุทกภัยเกิดขึ้นทุกปี จำนวนระหว่าง 42 – 74 จังหวัด โดยปีที่ประสบความเสียหายมากที่สุด คือ ปี 2545 ประสบปัญหา 72 จังหวัด 18,510 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร 10.44 ล้านไร่ มูลค่าความเสียหาย 13,385.32 ล้านบาท ส่วนปีที่มีน้อยที่สุด คือ ปี 2542 มีมูลค่าความเสียหาย 1,381.64 ล้านบาท สำหรับปี 2549 เกิดปัญหาอุทกภัย 52 จังหวัด 17,298 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร 6.76 ล้านไร่ มูลค่าความเสียหาย 11,131.93 ล้านบาท

2. สถิติพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทย จากสถิติในรอบ 56 ปี ระหว่าง

ปี พ.ศ.2494 – 2549 มีพายุหมุนทั้งหมด 179 ลูก ซึ่งร้อยละ 80.4 เกิดในเดือนสิงหาคม กันยายน ตุลาคม และพฤศจิกายน (ร้อยละ 10.6, 25.1, 27.9 และ 16.8 ตามลำดับ) ส่วนที่เหลือร้อยละ 19.6 เกิดในเดือนเมษายน พฤษภาคม มิถุนายน กรกฎาคม และธันวาคม (ร้อยละ 0.6, 3.4, 3.9, 6.7 และ 5.0 ตามลำดับ)

3. จังหวัดที่มีฝนตกสะสมมาก ในปี 2549 จำนวน 10 ลำดับแรก คือ ตรัง (6,463.2 มม.), ระนอง (4,578.9 มม.), จันทบุรี (3,910.5 มม.), นครศรีธรรมราช (2,766.9 มม.), นครพนม (2,684.7 มม.), ภูเก็ต (2,351.9 มม.), กาญจนบุรี (2,335.3 มม.), อุตรดิตถ์ (2,241.0 มม.), ชุมพร (2,083.6 มม.) และสตูล (2,079.4 มม.)

ข. สถานการณ์ปัจจุบัน

1. ปริมาณฝนตกสูงสุดในรอบ 24 ชั่วโมงของแต่ละภาค (ณ วันที่ 10 สิงหาคม 2550) ภาคเหนือที่ จ.พิจิตร 78.0 มม. (สะสมตั้งแต่ต้นปีถึงปัจจุบัน 936.4 มม.), ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ จ.อุบลราชธานี 20.2 มม. (1,280.5 มม.), ภาคกลางที่ จ.นครสวรรค์ 33.8 มม. (758.4 มม.), ภาคตะวันออกที่ จ.ตราด 46.4 มม. (2,828.4 มม.), ภาคตะวันตกที่ ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี 72.0 มม. (1,249.5 มม.), ภาคใต้ที่ จ.ระนอง 59.3 มม. (2,165.4 มม.)

2. ปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และกลาง รวมกันทั้งประเทศปัจจุบันมีปริมาณ ร้อยละ 67 อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง โดยแบ่งออกเป็น ภาคเหนือ (เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 61 อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง , ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เขื่อนอุบลรัตน์ เขื่อนลำตะคอง ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 47 อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง , ภาคกลาง เขื่อนป่าสักฯ (ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 29 อยู่ในเกณฑ์ ค่อนข้างน้อย , ภาคตะวันออก (เขื่อนบางพระ เขื่อนหนองปลาไหล เขื่อนประแสร์ ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 71 อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง , ภาคตะวันตก (เขื่อนศรีนครินทร์ เขื่อนวชิราลงกรณ์) มีปริมาณน้ำร้อยละ 77 อยู่ในเกณฑ์ ค่อนข้างมาก , ภาคใต้ (เขื่อนแก่งกระจาน เขื่อนปราณบุรี เขื่อนบางลาง ฯลฯ) มีปริมาณน้ำร้อยละ 75 อยู่ในเกณฑ์ ค่อนข้างมาก ทั้งนี้ มีอ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำมาก คือ ภาคตะวันตก (เขื่อนศรีนครินทร์ 83%) ภาคตะวันออก (เขื่อนหนองปลาไหล 83 % ประแสร์ 82 % ดอกกราย 82 % และคลองใหญ่ 100 %) โดยมีเขื่อนที่มีปริมาณน้ำน้อย คือ เขื่อนแม่กวง ห้วยหลวง จุฬารักษ์ ลำปางรอง และ ป่าสักฯ มีปริมาณน้ำอยู่ในช่วง 17 ถึง 24 %

3. ระดับน้ำท่าในทั่วทุกภาคของประเทศ ภาคเหนือ (น้ำปิง น้ำวัง น่ายม น้ำน่าน ฯลฯ) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อย วิกฤติถึงน้อย ยกเว้นน้ำยมที่พิษณุโลก และน้ำน่านที่นครสวรรค์ มีระดับน้ำปกติ , ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (น้ำชี น้ำมูล น้ำโขง) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อยวิกฤติถึงน้อย ยกเว้นน้ำชีปกติที่ยโสธร น้ำมูลปกติที่อุบลราชธานี ห้วยเขย่งท่วมที่ อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ ส่วนน้ำโขงมีปริมาณน้ำปกติที่เลย และมีปริมาณน้ำมากที่หนองคาย

นครพนม , ภาคกลาง (แม่น้ำเจ้าพระยา) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อยวิกฤติถึงน้อย แต่น้ำป่าสัทท่วมที่ อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ , ภาคตะวันตก (แม่น้ำแควน้อย แควใหญ่) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อยวิกฤติถึงน้อย (ยกเว้น แควน้อย มากที่ไทรโยค กาญจนบุรี น้ำแม่กลอง มีปริมาณน้ำมากที่กาญจนบุรี) , ภาคตะวันออก (แม่น้ำนครนายก แม่น้ำ จันทบุรี ฯลฯ) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อยวิกฤติถึงน้อย , ภาคใต้ (แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำโกลก ฯลฯ) มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ น้อยวิกฤติถึงน้อย ยกเว้นน้ำท่าตะเภา ที่ชุมพร น้ำตาปี ที่ อ.เคียนซา จ.สุราษฎร์ธานี และน้ำปัตตานี ที่ อ. เมือง จ.ยะลา มีระดับน้ำปกติ

4. จังหวัดที่ประสบภัยพายุฝนและน้ำท่วมในปัจจุบัน

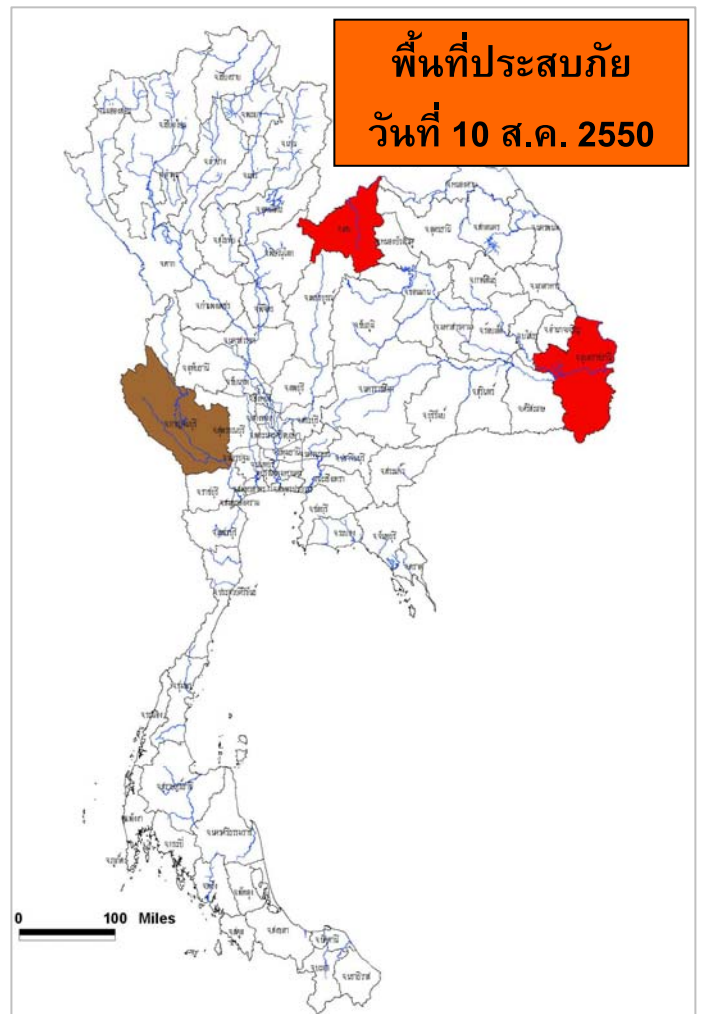
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัดเลย เกิดน้ำท่วมทางหลวงหมายเลข 201 ทางเลี่ยงเมืองภูกระดึงสูงกว่า 60 เซนติเมตร ทำให้ไม่สามารถสัญจรผ่านได้ ส่วนสถานการณ์น้ำท่วมทางหลวงหมายเลข 214 ตอนตาตข้า-พวยแดง เริ่มคลี่คลาย ทำให้รถยนต์สามารถผ่านได้แล้ว

จังหวัดอุบลราชธานี จากสถานการณ์น้ำท่วมไร่นาหลายพันไร่ ขณะนี้ระดับน้ำในแม่น้ำลำยมใหญ่ไหลบ่าเข้าท่วมถนนสาย บ้านนาเยีย บ้านนาจานประชุม บ้านนาจาน และบ้านแจ้งยาง ซึ่งระดับน้ำท่วมถนนทำให้การสัญจรไปมาลำบาก มีการปิดโรงเรียนในสังกัดพื้นที่การศึกษาเขต 4 รวม 3 แห่ง ได้แก่ ร.ร.บ้านนาจาน, ร.ร.นาประชุม และโรงเรียนบ้านแจ้งยาง กิ่งอ.นาเยีย จ.อุบลราชธานี

ภาคตะวันตก

จังหวัดกาญจนบุรี เกิดฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน ล่าสุดเกิดดินไหลลงมาปิดเส้นทางหลายจุด เช่น บริเวณสี่แยกบ้านไร่ ถนนทองผาภูมิ-ปิล็อก ต.ปิล็อก อ.ทองผาภูมิ เมื่อคืนที่ผ่านมา รถยนต์ไม่สามารถสัญจรได้ โดยเช้าวันนี้ (10 ส.ค.) เจ้าหน้าที่เข้าไปเร่งดำเนินการแก้ไขแล้ว ส่วนที่ตำบลห้วยเขย่ง โดยเฉพาะ หมู่ที่ 2,3,4 และ หมู่ที่ 7 อ.ทองผาภูมิ ถูกน้ำป่าที่ไหลลงมาตามลำห้วยปากคอก หลากเข้าท่วมตั้งแต่เมื่อช่วงสายวานนี้ สร้างความเสียหายให้กับบ้านเรือน ประมาณ 150 หลังคาเรือน และพื้นที่การเกษตรที่ส่วนใหญ่เป็นไร่ข้าวโพด ข้าว และยาง ประมาณ 3 พันไร่เสียหาย มูลค่าความเสียหายหลายล้านบาท ขณะนี้สถานการณ์น้ำปายังไม่คลี่คลาย เนื่องจากเมื่อคืนที่ผ่านมายังมีฝนตกตลอดทั้งคืน

5. พื้นที่เฝ้าระวัง (การพยากรณ์)

จากสถานการณ์ในอดีต สภาพอุตุนิยมวิทยา ปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำ (หลายแห่งที่มีปริมาณน้ำอยู่ในระดับมาก คือสูงกว่า 80 %) และระดับน้ำท่าในลำน้ำ (ส่วนใหญ่มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยวิกฤติถึงน้อย) สำหรับในช่วงนี้ ร่องความกดอากาศต่ำพาดผ่านภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน รวมทั้งอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้กำลังแรงปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทย ทำให้ประเทศไทยตอนบนมีฝนชุกหนาแน่น และเนื่องจากในช่วงที่ผ่านมา มีฝนตกหนักต่อเนื่องติดต่อกันหลายวันในหลายพื้นที่ ดังนั้น จึงอาจเกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน รวมทั้งดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัยบริเวณจังหวัดแพร่ ตาก เพชรบูรณ์ เลย อุตรดิตถ์ หนองคาย กาญจนบุรี จันทบุรี และตราด

ค. แนวทางการบรรเทาปัญหาภัยน้ำท่วม

บทบาทของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. การป้องกันและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ต้นน้ำให้คงสภาพนิเวศสมบูรณ์

- 1.1 ฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำ
- 1.2 ก่อสร้างฝายต้นน้ำ
- 1.3 ปลูกหญ้าแฝก
- 1.4 อนุรักษ์ดินและน้ำ

2. การฟื้นฟูแหล่งน้ำ ทางน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำ

- 2.1 สำรวจและจัดทำทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำและทางน้ำธรรมชาติ
- 2.2 กำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน
- 2.3 ปรับปรุงฟื้นฟูลำน้ำ แหล่งน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่น้ำร่อง
- 2.4 ขุดลอกลำน้ำเพื่อการระบายน้ำ / ปักหลักเขต
- 2.5 เชื่อมป้องกันตลิ่ง

3. การพัฒนา ปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ และฝันน้ำ

- 3.1 อ่างเก็บน้ำ
- 3.2 พัฒนาปรับปรุงระบบฝันน้ำ
- 3.3 พัฒนาปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ
- 3.4 ประสานเพื่อการจัดการน้ำบาดาล

4. การจัดการใช้ที่ดินและป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เศรษฐกิจหลัก

- 4.1 วางแผน จัดทำผังและกำหนดมาตรการใช้ที่ดิน
- 4.2 ปรับปรุงอาคารของเส้นทางคมนาคมที่ขวางทางน้ำ
- 4.3 ศึกษาและก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ

5. ปรับปรุงรูปแบบการเกษตรและใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง

- 5.1 โครงการนาร่องการใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง
- 5.2 พัฒนาระบบการปลูกข้าวในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย

6. การบริหารจัดการเพื่อป้องกันและบรรเทาอุทกภัย

- 6.1 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของ อปท. และประชาชน
- 6.2 พัฒนาเครื่องมือและกลไกเพื่อการบริหารจัดการวิกฤติน้ำ
- 6.3 วิจัยการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย
- 6.4 กำกับและติดตามการดำเนินงาน

ปี 2550 ประเทศไทยจะประสบปัญหาภัยน้ำท่วมมากน้อยเพียงใด ลุ่มน้ำเจ้าพระยาจะเกิดเหตุการณ์ซ้ำรอย ปี 2549 หรือไม่ และรัฐบาลมีแนวทางในการบริหารจัดการภัยน้ำท่วมอย่างไร ?

ประเทศไทยประสบปัญหาภัยน้ำท่วม-ดินถล่มเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่ของประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของมรสุม โดยความรุนแรงของปัญหามักรุนแรงขึ้นอยู่กับการปะทะกันของปัจจัย เช่น ปริมาณฝนตก ความถี่ และความต่อเนื่องของฝนที่ตกลงมา ประกอบกับปริมาณน้ำในลำน้ำและในอ่างเก็บน้ำที่สะสมไว้มีปริมาณมากเพียงพอ อีกทั้งยังมีอิทธิพลของพายุที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านทะเลจีนใต้ อ่าวไทย และด้านทะเลอันดามัน ที่อาจพัดเข้าสู่ประเทศ ก่อให้เกิดฝนตกในปริมาณมากผิดปกติด้วย สำหรับการเกิดภัยน้ำท่วมในปี 2550 นี้ กรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยาและอุทกวิทยา พบว่า โอกาสเกิดภัยน้ำท่วม-ดินถล่มจะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนจนถึงเดือนธันวาคม โดยในเดือนสิงหาคม กันยายน ตุลาคม และ พฤศจิกายน มีโอกาสเกิดมาก

สำหรับในช่วงนี้ จากสถานการณ์ในอดีต สภาพอุตุนิยมวิทยา ปริมาณน้ำเก็บกักในอ่างเก็บน้ำ (หลายแห่งที่มีปริมาณน้ำอยู่ในระดับมาก คือ สูงกว่า 80 %) และระดับน้ำท่าในลำน้ำ (ส่วนใหญ่มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยถึงน้อยมาก) สำหรับในช่วงนี้ ร่องความกดอากาศต่ำพาดผ่านภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน รวมทั้งอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้กำลังแรงปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทย ทำให้ประเทศไทยตอนบนมีฝนชุกหนาแน่น และเนื่องจากในช่วงที่ผ่านมา มีฝนตกหนักต่อเนื่องติดต่อกันหลายวันในหลายพื้นที่ ดังนั้น จึงอาจเกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน รวมทั้งดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัยบริเวณจังหวัดแพร่ ตาก เพชรบูรณ์ เลย อุดรธานี หนองคาย กาญจนบุรี จันทบุรี และตราด

1. การเตรียมรับสถานการณ์น้ำท่วม	2. การมีส่วนร่วมเพื่อเผชิญอุทกภัย	3. แผนการดำเนินการในระยะต่อไป
1.1 การป้องกันและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ต้นน้ำให้คงสภาพนิเวศสมบูรณ์ - ฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำ - ก่อสร้างฝายต้นน้ำ - ปลูกหญ้าแฝก - อนุรักษ์ดินและน้ำ 1.2 การฟื้นฟูแหล่งน้ำ ทางน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำ - สำรวจและจัดทำทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำและทางน้ำธรรมชาติ - กำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน - ปรับปรุงฟื้นฟูลำน้ำ แหล่งน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่นาร่อง - ขุดลอกลำน้ำเพื่อการระบายน้ำปึกหลักเขต - เชื่อมป้องกันตลิ่ง 1.3 การพัฒนา ปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ และผันน้ำ - อ่างเก็บน้ำ - พัฒนาปรับปรุงระบบผันน้ำ - พัฒนาปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบระบายน้ำ - ประสานเพื่อการจัดการน้ำบาดาล	2.1 การประสานคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำทั้ง 29 คณะทั่วประเทศ เพื่อการติดตามเฝ้าระวัง และรายงานสถานการณ์ เพื่อหาแนวร่วมช่วยบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยพัฒนาการเตือนภัยผ่านระบบ SMS และมีแผนจะเปิดรับข้อมูลสถานการณ์น้ำในพื้นที่ ผ่าน Web services โดยศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและลดผลกระทบจากอุทกภัยระดับจังหวัดและคณะกรรมการลุ่มน้ำ	3.1 การพัฒนาระบบบริหารวิกฤติน้ำ - การดำเนินโครงการระบบโทรมาตรทั้ง 25 ลุ่มน้ำหลัก และ 256 ลุ่มน้ำย่อยทั่วประเทศ - การจัดทำแผนแม่บทแก้ไขปัญหาอุทกภัยของประเทศ 3.2 การจัดการใช้ที่ดินและป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เศรษฐกิจหลัก - วางแผน จัดทำผังและกำหนดมาตรการใช้ที่ดิน - ปรับปรุงอาคารของเส้นทางคมนาคมที่ขวางทางน้ำ - ศึกษาและก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ 3.3 ปรับปรุงรูปแบบการเกษตรและใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง - โครงการนำร่องการใช้พื้นที่เกษตรรับน้ำนอง - พัฒนาระบบการปลูกข้าวในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย

